

Омбудсман України
Ombudsman of Ukraine

ЗВІТ

про результати відвідування
Баштанського районного суду Миколаївської області

22.10.2025

Миколаїв, 2025

I. ВСТУП

На виконання функцій національного превентивного механізму (далі – НПМ) відповідно до Факультативного протоколу до Конвенції проти катувань та інших жорстоких, нелюдських або таких, що принижують гідність, видів поводження та покарання, на підставі ст. 13, 19¹, 22 Закону України «Про Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини», 22.10.2025 групою НПМ здійснено відвідування Баштанського районного суду Миколаївської області.

Відвідування здійснювали члени групи НПМ:

Дубова Тетяна Віталіївна, головний спеціаліст Відділу сприяння роботі регіональних представництв Секретаріату Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини, керівник групи НПМ;

Задорожний Анатолій Євгенович, регіональний координатор по зв'язкам з громадськістю Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини.

Відвідування проводилось в присутності керівника апарату суду Дістрянової Вікторії Валеріївни.

Загальна інформація.

Баштанський районний суд Миколаївської області (далі – суд, установа) знаходиться за адресою: вулиця Полтавська, 43, місто Баштанка, Баштанський район, Миколаївська область, 56101.

Голова суду – Янчук Сергій Васильович.

Під час проведення відвідування суду відзначено, що керівництво суду забезпечило безперешкодний доступ до всіх приміщень суду.

Штатна та фактична чисельності працівників становить 19 осіб. Штатна чисельність суддів – 4 посади, фактично здійснюють правосуддя 3 судді.

Організаційне та фінансове забезпечення діяльності суду здійснює Державна судова адміністрація України через Територіальне управління Державної судової адміністрації України у Миколаївській області.

Суд розміщений в окремій двоповерховій будівлі, у якій облаштовано два входи/виходи – основний (центральный) та службовий (конвойний).

На вході до приміщення суду розміщено інформацію про найменування судового органу (фото 1).

У приміщеннях суду встановлено інформаційні стенди з наявною інформацією про графік прийому громадян, телефони гарячих ліній Державної судової адміністрації України, надання безоплатної правової допомоги, правила та обов'язки учасників судових процесів, способами зв'язку з Уповноваженим Верховної Ради України з прав людини тощо (фото 3).

При вході розміщено пост співробітників Служби судової охорони, що забезпечують пропускний режим та здійснюють реєстрацію відвідувачів суду, громадський порядок і захист усіх учасників судового процесу. Наявний стаціонарний металодетектор аروحного типу. Ведеться відеоспостереження на вході до суду (фото 2).

На пропускному пункті знаходиться аптечка, у якій містяться ліки необхідні для надання домедичної допомоги з актуальним строком придатності.

Для здійснення правосуддя у суді облаштовано 4 зали судових засідань, 2 з яких призначені для слухання кримінальних справ. У двох залах встановлено загородження зі спеціального захисного скла для розміщення підсудних (засуджених), а також встановлені системи відеоконференцзв'язку для проведення судових засідань (процесуальних дій) у режимі відеоконференції (фото 11, 12).

Вікна вказаних залів заграбовані, що дозволяє забезпечити безпеку в суді та відповідає вимогам пункту 11 Інструкції з організації конвоювання та тримання в судах обвинувачених (підсудних), засуджених за вимогою судів, затвердженого спільним наказом Міністерства внутрішніх справ України, Міністерства юстиції України, Верховного Суду України, Вищого спеціалізованого суду України з розгляду цивільних і кримінальних справ, Державної судової адміністрації України, Генеральної прокуратури України від 26.05.2015 № 613/785/5/30/29/67/68, зареєстрованої в Міністерстві юстиції України 11.06.2015 за № 698/27143 (далі – Інструкція).

Доставлення обвинувачених та засуджених осіб до приміщення суду здійснюється Ротою конвойної служби Головного управління Національної поліції в Миколаївській області та військовослужбовцями Національної гвардії України, через окремих вхід розміщений у внутрішньому дворі.

Заїзд конвойного автотранспорту для посадки та висадки обвинувачених здійснюється через внутрішній двір, огорожений по периметру (фото 5).

У суді облаштовано дві камери для тримання підсудних (засуджених) та приміщення конвою. Кожна камера обладнана лавами для сидіння та металевими дверима з накладними замками, зовнішніми запорами та оглядовими вікнами (фото 7, 8). Вікна у камерах відсутні. Штучне освітлення внутрішніх приміщень камер задовільне. Поруч із камерами облаштовано окремих санвузол для підсудних (фото 10). Забезпечено доступ до питної води для обвинувачених (підсудних) та засуджених (фото 9).

На час відвідування обвинувачені (підсудні), засуджені у приміщеннях суду не перебували.

Упродовж минулого та поточного років до суду скарги щодо неналежного поводження із доставленими, затриманими, арештованими особами під час їх перебування у приміщеннях зазначеної установи, не надходило.

Фактів заподіяння тілесних ушкоджень або насильницької смерті особам вказаної категорії під час їх перебування в суді не встановлено.

Попередні зауваження.

Попереднє відвідування групою НПМ здійснено 12.11.2020.

За результатами попереднього відвідування групою НПМ надані наступні рекомендації:

- створити для маломобільних груп населення відповідні умови доступу до приміщень суду;

- вжити заходів щодо обладнання приміщення для підсудних (засуджених) і конвою відповідно до міжнародних та національних стандартів;
 - вирішити питання щодо забезпечення належної охорони суду;
 - вжити заходів щодо забезпечення права громадян на інформацію та правову допомогу в суді;
 - вжити заходів щодо забезпечення права на охорону здоров'я, медичну допомогу, зокрема щодо оновлення вмісту аптечки та місця зберігання медпрепаратів;
- Слід зазначити, що недоліки і порушення, виявлені за результатами попереднього відвідування усунуті частково.

II. ФАКТИ, ВИЯВЛЕНІ ПІД ЧАС ВІДВІДУВАННЯ

Порушення права на захист від катування або нелюдського чи такого, що принижує гідність, поводження або покарання (стаття 3 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод, частина 1 статті 28 Конституції України).

1. Під час відвідування суду встановлено порушення вимог пункту 6.5.2 Державних будівельних норм України В.2.2-26:2010 «Будинки і споруди. Суди», затверджених наказом Міністерства регіонального розвитку та будівництва України від 17.05.2010 №175 (далі – ДБН Суди) та пункту 10 Інструкції, згідно з якими, кількість камер для обвинувачених (підсудних), засуджених слід передбачати виходячи з розрахунку три камери на кожен зал судових засідань для розгляду кримінальних справ.

Таким чином, у суді, де розташовано два зали судових засідань для розгляду кримінальних справ, має бути обладнано шість камер. Натомість у суді облаштовано лише дві камери, що створює передумови для порушення вимог роздільного розміщення чоловіків та жінок, дорослих та неповнолітніх, а також ізолюваного тримання осіб, котрим заборонено спілкування між собою.

Порушення права на життя (стаття 2 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод, стаття 3 Загальної декларації прав людини, стаття 27 Конституції України).

2. Встановлено порушення вимог пункту 7.1.9 ДБН Суди та пункту 13 Інструкції, а саме: у приміщенні суду відсутній ізолюваний маршрут конвоювання обвинувачених (підсудних), засуджених до залів судових засідань для розгляду кримінальних справ. Унаслідок цього конвоювання здійснюється загальними коридорами, доступними для сторонніх осіб, що створює загрозу виникнення конфліктних ситуацій між обвинуваченими (підсудними), засудженими та іншими особами, а також призводить до порушення їхніх прав і прав оточуючих на особисту безпеку, недоторканність і життя.

3. У порушення статті 18¹ Кодексу цивільного захисту України, у будівлі суду відсутнє найпростіше укриття, яке має забезпечувати можливість безпечного перебування населення під час надзвичайних ситуацій, воєнних дій або терористичних актів.

4. Порухення вимог пункту 7.2 ДБН Суди приміщення будівлі суду не обладнано автоматичною пожежною сигналізацією.

Вищевикладене порушення становить загрозу для життя і здоров'я утримуваних осіб та адміністрації суду, а також може призвести до виникнення пожеж або задимлень в будівлі суду.

Порушення права осіб на рівний доступ до правосуддя (статті 21 Конституції України, статті 9, 13 Конвенції ООН про права осіб з інвалідністю, статті 6 Європейської конвенції про захист прав людини і основоположних свобод).

Відповідно до вимог Державних будівельних норм України «Інклюзивність будівель та споруд. Основні положення», затверджених наказом Міністерства регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства України від 30.11.2018 № 327 (далі – ДБН Інклюзивність), доступність для маломобільних груп населення повинна забезпечуватися фізичною можливістю та зручністю потрапляння до будівлі та пересування нею. Разом із тим, встановлено низку порушень вимог ДБН Інклюзивність, що у свою чергу впливає на порушення прав і свобод громадян вказаної категорії.

5. Виявлено порушення пункту 5.3.1 ДБН Інклюзивність, вхід до будівлі суду не облаштований пандусом (фото 1).

6. У порушення пункту 11.6 ДБН Інклюзивність, санітарно – гігієнічні приміщення, розміщені в будівлі суду, не пристосовані для користування особами з інвалідністю та іншими маломобільними групами населення.

7. У порушення вимог пункту 6.1.8 ДБН Інклюзивність, приміщення суду не обладнано внутрішніми пандусами, вертикальним підйомником або ліфтом, у зв'язку з чим маломобільні групи населення, без сторонньої допомоги, не можуть вільно пересуватись приміщеннями суду (фото 4, 6).

Таким чином, особи з інвалідністю позбавлені інклюзивності, зокрема: можливості вільного доступу до приміщень суду, задовільняти природні санітарно-гігієнічні потреби тощо, що свідчить про порушення їх прав на рівноправ'я з іншими громадянами, доступ до правосуддя і справедливий суд, свободи пересування.

Порушення права на професійну правничу допомогу (стаття 6 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод, стаття 59 Конституції України).

8. У порушення статті 6 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод, статті 59 Конституції України, вимог пункту 6.5.2 ДБН Суди, будівлі суду не обладнані кімнатами для роботи адвоката з обвинуваченими, підсудними (засудженими), що унеможливорює реалізацію їх права на захист.

Окрім цього, зазначене порушення може стати причиною чергових звернень до Європейського суду з прав людини і виплатою Україною значних сум коштів в якості компенсації.

У справі «Фірстов проти Росії» (скарга No 67312/12) Європейський суд з прав людини констатував, що хоч підсудний і міг спілкуватися зі своїм захисником через загородження у залі суду, у тому числі під час перерв, які оголошувалися для цієї мети суддею за клопотанням заявника, не було доведено, що такі консультації носять конфіденційний характер у зв'язку з присутністю конвою у межах досяжності слуху. Таким чином, ЄСПЛ засвідчив порушення статті 6 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод.

Отже, проведення зустрічі адвоката із утримуваними особами у приватному порядку є необхідним для їх захисту від неналежного поводження.

III. РЕКОМЕНДАЦІЇ

Територіальному управлінню Державної судової адміністрації в Миколаївській області, Баштанському районному суду Миколаївської області:

1. Забезпечити кількість камер для підсудних (засуджених) площею не менш ніж 4 м² виходячи з розрахунку три камери на кожен зал судових засідань для розгляду кримінальних справ;
2. Створити для маломобільних груп населення відповідні умови доступу до приміщень суду;
4. Забезпечити в суді ізолюваний маршрут конвоювання обвинувачених (підсудних), засуджених від камер до залів судових засідань;
5. Опрацювати питання щодо облаштування у будівлі суду найпростішого укриття;
6. Опрацювати питання щодо облаштування у будівлі суду кімнати для роботи адвоката з обвинуваченими (підсудними), засудженими.
7. Забезпечити обладнання приміщень будівлі суду автоматичною пожежною сигналізацією.

Додаток: фототаблиця на 3 арк.

**Керівник групи НПМ
Головний спеціаліст Відділу сприяння
роботі регіональних представництв
Секретаріату Уповноваженого
Верховної Ради України з прав людини**

Тетяна ДУБОВА

ФОТОТАБЛИЦЯ ДО ЗВІТУ

Фото 1

Фото 2

Фото 3

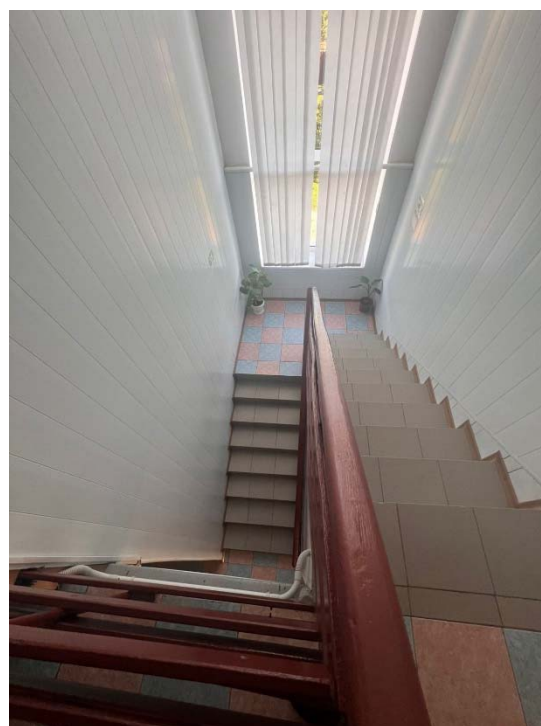

Фото 4

Фото 5

Фото 6

Фото 7

Фото 8

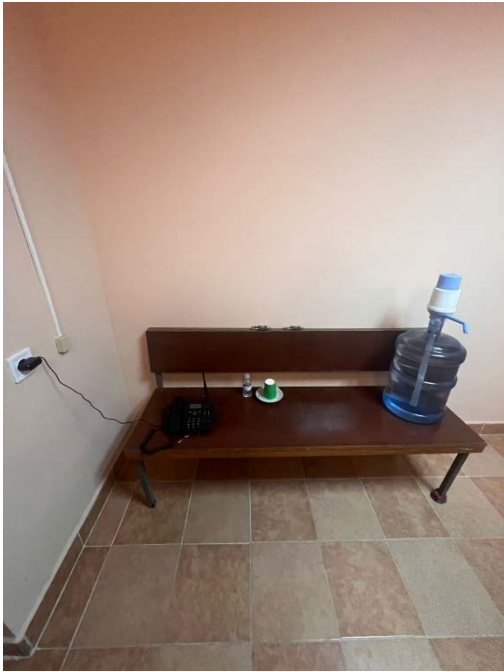

Фото 9

Фото 10

Фото 11

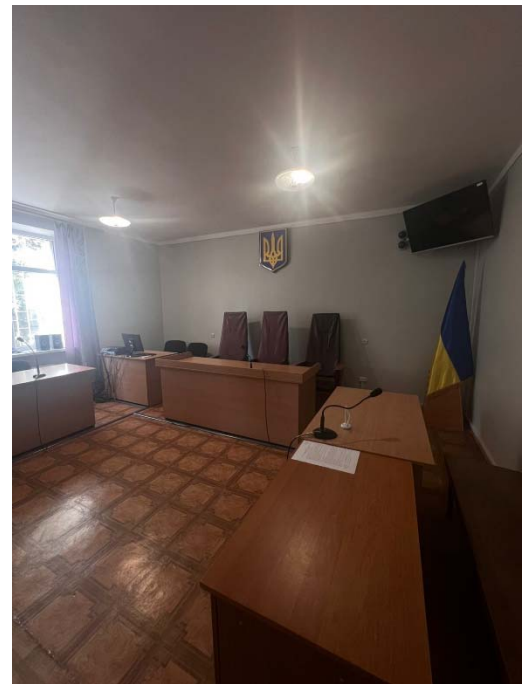

Фото 12